

Utrikesutskottets betänkande

1980/81:18

om Paraguay

Motionen

I motion 1979/80:1134 av Bengt Silfverstrand m. fl. (s) föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande ett svenskt initiativ till ett ökat internationellt engagemang i syfte att återupprätta grundläggande mänskliga fri- och rättigheter i Paraguay.

Motionärerna framhåller att förhållandena i Paraguay inte blivit lika uppmärksammade internationellt som situationen i t. ex. grannländerna Argentina och Brasilien. I motionen lämnas därefter en redogörelse för hur motionärerna ser på de aktuella förhållandena i Paraguay under dess ledare, generalen Alfredo Stroessner. Bilden präglas bl. a. av starkt ekonomiskt och politiskt beroendeförhållande till USA, ett repressivt statssystem, ekonomisk satsning på ett enormt kraftverksprojekt – Itaipú i Paraná-floden – samt undertryckande av pressfrihet, politisk opposition och grundläggande mänskliga rättigheter i landet.

Motionärerna finner det därför angeläget att den svenska regeringen i FN och andra internationella organ aktivt verkar för att de demokratiska länderna skärper sina attityder mot och ökar påtryckningarna på regimen i Paraguay att respektera de mänskliga fri- och rättigheterna. Regeringen bör också knyta kontakter med och stödja de demokratiska krafter som bl. a. i vårt land arbetar för att återinföra frihet och demokrati i Paraguay.

Bakgrund

Den beskrivning motionärerna ger av situationen i Paraguay torde förmedla en i stora stycken riktig bild av förhållandena, sådana dessa är kända utanför landet. Paraguay är ett relativt litet – knappt tre miljoner invånare – kustlöst och socialt eftersatt land, vars historia präglats av inre och yttre oroligheter fram till år 1954, då generalen Alfredo Stroessner kom till makten genom en statskupp. Därefter har det underkastats ett hårt auktoritärt styre med kränkningar av mänskliga fri- och rättigheter – särskilt mot politiskt oppositionella –, en därav följande omfattande emigration till angränsande länder, en svag och splittrad opposition, i praktiken ofullständig pressfrihet – genom självcensur –, dåligt fungerande rättsväsende, utbredd korruption och smuggling samt ekonomiskt inflytande utifrån, inte minst från Brasilien.

Många av dessa drag har Paraguay visserligen gemensamma med en rad

andra u-länder men det är uppenbart att general Stroessners långvariga regim satt sin särskilda prägel på landets anseende internationellt sett, särskilt på mänskliga rättighetsområdet.

USA, EG-länderna och katolska kyrkan har emellertid under de senaste åren verkat för ett återställande av de mänskliga rättigheterna i landet. Denna påverkan torde ha haft betydelse för den uppmjukning av förtrycket som synes ha ägt rum de allra senaste åren. Alla officiellt erkända politiska fångar har ställts inför rätta eller frigivits och Stroessner har på olika sätt sökt förbättra sitt och Paraguays internationella anseende. I december 1978 kunde sålunda en kongress om de mänskliga rättigheterna äga rum i Asunción. Den hade organiserats av Paraguays kommitté för försvar av dessa rättigheter och samlade 300 deltagare. Fortfarande lär dock enligt Amnesty-rapporter arresteringar ske på godtyckliga grunder. Det lär också finnas en rad ouppklarade försvinnanden. Av Amnestys årsrapport 1979 framgår att tortyr så sent som för något år sedan tillämpades mot oppositionella.

Aven på det ekonomiska och sociala området är bilden av förhållandena i landet i dag inte entydig. Paraguays ekonomi har under 1970-talet genomgått en kraftig utveckling. BNP per capita har ökat från 237 dollar år 1971 till 708 dollar år 1979. Detta torde i och för sig vara den f. n. snabbaste BNP-ökningstakten i Latinamerika. Det paraguaysk-brasilianska kraftverksbygget Itaipú, som beräknas kräva investeringar på över 10 miljarder dollar, kommer att bli en av världens största hydro-elektriska anläggningar med en kapacitet på 12 600 MW och göra Paraguay till en av världens största energiexportörer. Projektet sysselsätter ca 18 000 paraguayare och finansieras helt utifrån, genom internationella och brasilianska lån.

En utveckling har också ägt rum inom jordbruket. Nya områden har kunnat tas i bruk och odlingen av lämpliga exportprodukter har stimulerats, framför allt bomull och soja.

Till den ekonomiska och sociala bilden hör emellertid också stigande inflation och en mycket ojämn distribution av nationalprodukten. De sociala skillnaderna är alltså ena enorma även om den ekonomiska tillväxten skapat ökade utkomstmöjligheter.

Utskottet

Beträffande motionärernas konkreta yrkande konstaterar utskottet att Sverige under sitt medlemskap t. o. m. utgången av år 1979 i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna medverkade till att förhållandena i Paraguay blev internationellt uppmärksammade. Genom vår diplomatiska representation, som upprätthålls av ambassaden i Montevideo, Uruguay, har den svenska inställningen till kränkningar av de mänskliga rättigheterna också bekantgjorts för ledningen i Paraguay.

Sverige har vidare tagit emot ett antal flyktingar från Paraguay och lämnar visst humanitärt bistånd till behövande i landet genom Frikyrkan hjälper och

via Kyrkornas världsråd.

Utskottet förutsätter att svenska regeringen, liksom andra stater som traditionellt värnar om skyddet för mänskliga fri- och rättigheter, kommer att fortsätta sin politik i FN, i andra internationella organ och i mellanstatliga relationer, att slå vakt om iakttagande av mänskliga rättigheter och utöva de påtryckningar för respekten av dessa som är möjliga.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts hemställer utskottet

att riksdagen förklarar motion 1979/80:1134 besvarad med vad utskottet anför.

Stockholm den 4 december 1980

På utrikesutskottets vägnar

GERTRUD SIGURDSEN

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Gertrud Sigurdson (s), Torsten Bengtson (c), Sture Palm (s), Georg Åberg (fp), Olle Göransson (s), Gunnel Jonäng (c), Per-Olof Strindberg (m), Sture Korpås (c), Carl Lidbom (s), Björn Molin (fp), Sten Sture Paterson (m), Axel Andersson (s), Maj-Lis Löw (s), Barbro Nilsson (m) och Gunnar Ström (s).

